

LA NOVEL·LISTA ROSER ATMETLLA VA NÉIXER A BLANES EL 1963

ROBERT RAMOS

Fantasmes de cel·luloide, fantasmes quotidians

ANNA TOMÀS

NARRATIVA

Roser Atmetlla, *La línia*.
LA MAGRANA. Barcelona, 2005.

Roser Atmetlla (Blanes, 1963) és una escriptora de producció pausada. L'any 1998 debutava en el món de la narrativa amb *El nedador*, novel·la que va apuntar-se a la renovació conceptual i temàtica que la literatura catalana ha experimentat des dels anys 80 amb autors com ara Sergi Pàmies, Núria Perpinyà i Vicenç Pagès. Cinc anys després, demostrava no ser flor d'un dia amb *La clau de tots els secrets*, una reflexió sobre les tensions que es generen entre les persones quan es barregen els sentiments amb els diners, en la qual l'escriptora feia una exhibició de recursos i possibilitats a través d'una sòlida construcció dels personatges i un argument ben trammat i escrit amb meticulositat. Ara, amb *La línia*, exposa, de nou, la seva voluntat de superació i es confirma com una narradora a tenir molt en compte. Aprofitant els referents de la literatura i el cinema de terror, l'autora planteja les relacions humanes des d'una altra perspectiva: aquella que introdueix el terror en l'esdevenir quotidià. "Les relacions humanes estan fonamentades en convencions i conviccions (socials i morals) que serveixen, simplement, per dissimular una realitat aterridora i incontrolable".

UNA PERIODISTA ATURADA

La història s'inicia quan proposen a l'Isa, una dona de 46 anys amb dues filles adolescents i periodista sense feina fixa, fer-se càrrec de la cobertura informativa d'un festival de cinema de terror. Ho accepta de mal grat. I és que encendre tots els llums en entrar a l'habitació, abaixar les persianes i mirar paorosa sota el llit són gestos que fa anys que va deixar enrere i que no li ve gens de gust recuperar. Està convençuda que en que-

darà poca cosa de l'Isa responsable i disciplinada després de veure's cara a cara amb desenes de xucladors de sang i centenars de fantasmes de cel·luloide. Malauradament, es quedava curta. Tal com exposa la cita de Nosferatu amb què s'inicia la novel·la, "I quan varen travessar el pont, els fantasmes varen sortir a rebre'l", durant els set dies del festival, l'Isa empenirà un viatge introspectiu en el qual els diversos elements que conformen la seva vida (la seva infància, el tracte amb les seves filles i amb el seu company, el record d'un antic amant, l'omissió d'un esdeveniment esfereïdor...) l'obligaran a submergir-se en les seves pors i a enfrontar-se a un pasat que, tot i que ja no es pot canviar, demana urgentment ser revisat, contemplat d'una altra manera.

"Disset anys era massa temps, un parèntesi llarguíssim durant el qual jo havia confós la necessitat de posar remei al desconcert d'en Lluís, potser també al seu sofriment, amb la meua voluntat d'arraconar davant d'ell el que havia passat com si res no hagués passat, com si els espectres no existissin i no poguessin prendre forma ni travessar unes parets engruixides amb tot allò que no s'ha dit". La por és un tema íntim. De les nostres pors quotidianes, dels errors irremeiables comesos en el passat, només en parlem amb nosaltres mateixos. És per això que, a diferència de la seva novel·la anterior, en què emprava el monòleg interior narrat en tercera persona, Atmetlla ha optat per escriure *La línia* en primera persona. Una primera persona que només desapareix en el guió d'un curt de terror que l'autora ha intercalat en el darrer terç del llibre i a través del qual el lector podrà deduir el veritable lligam entre la protagonista i la Natàlia Bellver, una antiga alumna del seu company sentimental que assegura estar rebent cartes d'ultratomba.

La línia a la qual fa referència el títol és la que separa el món ordenat i sense sorpreses del món de les pors, del sofriment. També hi ha una mena de línia, o de nexa, entre el

món dels vius i el món dels morts. "Quan se't mor una persona, tu t'hi segueixes relacionant", exposava l'autora en la presentació del llibre a la premsa. D'aquesta manera, igual com feia a *La clau de tots els secrets*, Atmetlla aprofita el fil conductor per examinar la condició humana, el bé i el mal. "Bàsicament es tracta de buscar aquella part de la pròpia personalitat que no s'ajusta o s'ajusta amb dificultat a allò que considerem bo o socialment acceptable... I si no la tenim? Tothom la té. A les pel·lícules s'anomena, genèricament, el mal, però segons la història i el caràcter particulars de la persona que ho intenti, parlaríem d'agressivitat, odi, enveja, voracitat, fàstic... sempre barrejades amb una mica de crueltat. El fet que neguem aquestes tendències, o que en el millor dels casos les reconduïm, no vol dir que no existeixin". Així, en el present títol, els referents de cinema de terror i les llegendes urbanes que s'hi mencionen serveixen per parlar de les relacions humanes i de parella.

TALENT PER CREAR PERSONATGES

Atmetlla fa gala d'un bon domini tècnic, d'un gran talent per crear espais i personatges, i d'una contenció estilística que hauria d'afavorir un ritme ràpid que enganxés el lector. Ara bé, com ja passava en la seva obra anterior, l'espurneig dels primers capítols desapareix cap a la meitat de la novel·la. I és que falta una història que atrapi. Tot el llibre gira a l'entorn d'un record que cau damunt de l'Isa i que li oprimeix el cor, però es tracta d'un record que la mateixa autora exposa a la primera part del llibre, i desproveeix el lector de la necessària fruïció per devorar la novel·la. Caldrien mes anècdotes, mes detalls vívids, mes turments recòndits.

No podem parlar, doncs, d'un llibre apassionant, però sí d'una novel·la ambiciosa, de profund rerefons psicològic i dotada d'un virtuosisme tècnic que fa que la lectura valgui més que la pena. *La línia*, per damunt de tot, augura futurs treballs brillants que Atmetlla segur que ens oferirà.

POESIA

Viatges de cel subtil

JOSEP M. RIPOLL

EL POETA VICENÇ LLORCA

Vicenç Llorca, *Ciutats del vers*.
PERIFÈRIC EDICIONS.
Catarroja, 2005

Si s'admet que cada dècada compta amb la seva generació poètica, caldria enquadrar Vicenç Llorca en la corresponent Generació dels 80, antologada per David Castillo al llibre *Ser del segle* i caracteritzada per un eclecticisme, un retorn als clàssics i, en alguns casos, un formalisme que contrasten amb els moviments més extrems i iconoclastes dels 70. En aquest context, l'obra de Llorca destaca per una voluntat de classicisme, però també per l'apassionament amb què es lliura a la recerca de l'inefable, que l'apropen, paradoxalment, a l'esperit romàntic: és el que ell definirà com a "entusiasme reflexiu" en els breus assajos que conformen un llibre homònim de l'any 1997, en què es reivindiquen la poesia de Carles Riba, la pintura de Giorgio de Chirico i la relació de la poesia amb la ciència moderna en la configuració d'una poètica tan apolínica en les formes com dionisiaca en l'esperit. Des de *La pèrdua* (1987) fins a *Cel subtil* (1999), Llorca ha anat bastint un univers poètic singularment dens, en què l'aventura vital adquireix un ple sentit en la salvació per la paraula.

Ciutats del vers, premi Benvingut Oliver 2004, és el llibre que ens torna el Llorca poeta després d'uns quants anys de silenci –motivats per l'activitat pública de l'autor en l'administració–, i és lògic que en retrobem les constants –rigor formal, densitat conceptual i aventura vital fet sentit en la paraula poètica–, si bé s'hi adverteix una depuració donada per un to que de vegades pot semblar, enganyosament, menor. A l'entorn tot ell del motiu del viatge –ja tan important al primerenc *La pèrdua*–, el llibre s'estructura en tres parts: *El vers de la memòria*, *Sol d'aigua i Arbres que reposen*, centrades respectivament en Sevilla –i, en menor mesura, Còrdova–, Lisboa i Boston. En vers blanc, i de vegades lliure, amb tendència a l'art menor i en un registre planer, els poemes atrapen instants fugitius dels viatges, els associen amb els disbars referents culturals a què estan vinculats –de Gòngora a Pessoa i a Cole Porter– i n'extreuen les rotundes conclusions pertinents en els versos finals –des de "Per caritat, l'amor fa de l'art / el camí dels astres en la terra" fins a "Som els viatgers ocults en l'inici / de totes les vides de l'oceà".

Es podria dir, doncs, que aquella cèlebre màxima d'Eugeni d'Ors que parlava d'elevat l'anècdota a categoria es concreta en aquest cas en el fet que les observacions del poeta, aquí viatger i espectador, adquireixin la densitat amb tocs metafísics habituals en la poesia de Vicenç Llorca. Tot i així, *Ciutats del vers* transmet una més lleugeresa –en el millor sentit del terme– que els llibres anteriors de l'autor, potser per aquest aparent to menor que no en desmenteix en cap moment la profunditat. Llorca hi ha assolit, en definitiva, un despullament formal i una difícil depuració que atorguen als seus versos la força subtil de la sobrietat.